

Knihovní legislativa v České republice

Zdeněk MATUŠÍK

Zdenek.Matusik@nkp.cz

Stať podává přehled legislativních aktivit knihovnické obce v České republice, zejména Národní knihovny ČR a Svazu knihovníků a informačních pracovníků ČR, a to ve vztahu ke specifickému právnímu rámci činnosti knihoven. V tomto smyslu jde o knihovní zákon, autorský zákon a zákony vztahující se k povinnému ukládání národní publikační produkce (zejména k „povinným výtiskům“). Vedle stručné rekapitulace vzniku stávajících předpisů se uvádějí problémy jejich aktuálního rozvoje.

Knihovny, jako každá společenská instituce, ale i soukromá osoba, působí v průsečíku celé řady zákonů, v uceleném rámci vytvářeném celým právním řádem státu. Právní předpisy činnost knihoven ovlivňují či určují převážně nespecificky, ať již jako každou jinou právnickou osobu, nebo poněkud specifičtěji, jako – nejbastěji – veřejnou instituci, diferencovaně podle její konkrétní organizační formy.

Tato stať se ovšem zabývá takovými legislativními normami, jež se týkají činnosti knihoven specificky – právě jako knihoven, a to v podstatné míře. Jde o následující právní předpisy:

- knihovní zákon
- autorský zákon
- zákony upravující povinné odevzdávání národní publikační produkce

Knihovní zákon

Zákon č. 257/2001 Sb., o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb (knihovní zákon), byl přijat v roce 2001 po několikaletých diskusích a přípravách, a to zvláště s ohledem na zajištění právního základu pro vznik, právní postavení i působení knihoven v České republice v podmínkách správní reformy vstupující v platnost k 1. lednu 2002. Jakkoli by to bývalo bylo žádoucí (a bylo knihovníky i předpokládáno), neobsahuje žádné ustanovení o společenském poslání knihoven jako zařízení veřejné služby.

Poslání knihoven poskytujících veřejné knihovnické a informační služby bylo ovšem vyjádřeno v důvodové zprávě k vládnímu návrhu zákona¹, a to odvoláním na strategický dokument „státní informační politika“ z roku 1999 obsahující cíle a priority při utváření informační společnosti. „Cílem státní informační politiky v oblasti veřejných informačních služeb je vytvořit optimální systém poskytování informací občanům a právnickým subjektům s využíváním moderních informačních a komunikačních technologií a s dostupností nezávislou na sociálním postavení subjektu. Jde tedy o zajištění bezbariérového přístupu k informacím a možnosti jejich demokratického využívání v zájmu občanů jako producentů a příjemců informací v procesu výchovy, vzdělávání, vytváření a užívání kulturních a uměleckých hodnot, výzkumu a vývoje i práce a produkce užitných hodnot a statků.“

Přijetí knihovního zákona se uvádělo do souvislosti se dvěma z programů schváleného Akčního plánu realizace státní informační politiky, a sice před půldruhým desetiletím velmi aktuálního úkolu dosažení informační gramotnosti všech občanů a také programu Veřejné informační služby knihoven. Tento druhý program inovace veřejných informačních služeb na bázi informačních technologií, známý pod zkratkou VISK, trvá dosud. Za třináct let jeho trvání, včetně tohoto roku 2015, se na projekty v rámci 9 podprogramů vynaloží ze státního rozpočtu cestou grantů Ministerstva kultury celkem 754 milióny Kč (tj. přibližně 27,5 mil. EUR při kursu 1 EUR = 27,5 Kč).²

Knihovní zákon vymezil základní stavební prvky knihovní soustavy v České republice a jejich funkční vazby.

Máme za to, že na tomto místě není třeba rozebírat všechny aspekty knihovního zákona České republiky. Vedle toho, že zde uvedeme základní funkční vazby, bude vhodné poukázat na některé problémy, jež doprovázely vznik a často stále ještě doprovázejí již takřka patnáctileté působení zákona.

1. Knihovna je vymezena jako „zařízení, v němž jsou způsobem zaručujícím rovný přístup všem bez rozdílu poskytovány veřejné knihovnické a informační služby vymezené tímto zákonem, a které je zapsáno v evidenci knihoven“.
2. Každá knihovna je povinna poskytovat vymezený okruh služeb, z toho jistou část z nich bezplatně.

¹ Sněmovní tisk 782/0. Vládní návrh zákona o veřejných knihovnách. Poslanecká sněmovna, 3. volební období, 1998 – 2002. Dostupné z URL: <<http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?o=3&ct=782&ct1=0>>. [cit. 2015-02-17]

² Pravidla pro udělování grantů byla v návaznosti na Knihovní zákon stanovena nařízením vlády č. 288/2002 Sb. Bližší informace o programu VISK jsou k dispozici na webu Národní knihovny ČR – dostupný z URL: <<http://visk.nkp.cz/>> [cit. 2015-02-17]

3. Knihovna může poskytovat i další služby, za které může – stejně jako za povinně poskytované služby, na nichž nevázne podmínka bezplatnosti – žádat úhradu skutečně vynaložených nákladů.
4. Knihovna může požadovat úhradu administrativních nákladů na evidenci uživatele (reálně se jedná o registrační poplatky).
5. Knihovna je povinna trvale uchovávat historický fond a konzervační fond (vzniklý na základě zákonných ustanovení o povinném výtisku), pokud je vlastní.
6. Systém knihoven v ČR tvoří
 - knihovny zřízené Ministerstvem kultury³,
 - krajské knihovny, zřízené příslušným orgánem kraje,
 - základní knihovny, (typicky – byť ne výlučně – zřízené příslušným orgánem obce, tedy „veřejné knihovny“, jak se chápou ve světě),
 - specializované knihovny.Vztahy mezi těmito knihovnami nejsou vztahy nadřízenosti a podřízenosti. Zřizovatelem základní či specializované knihovny může být v zásadě i soukromý subjekt.
7. Národní knihovna je centrem systému knihoven. V systému knihoven vykonává koordinační, odborné, informační, vzdělávací, analytické, výzkumné, standardizační, metodické a poradenské činnosti.
8. Krajské knihovny vykonávají obdobné činnosti ve vztahu ke knihovnám ve svém kraji, zpracovávají regionální informační zdroje a spolupracují s Národní knihovnou. Systém podpory veřejným knihovnám se nazývá regionálními funkcemi, krajské knihovny je vykonávají částečně prostřednictvím dalších, městských knihoven, na smluvním základě.
9. Specializované knihovny působí obdobně v rámci jednotlivých oborů.
10. Činnosti zaměřené na zpracování národní bibliografie, souborného katalogu a poskytování meziknihovnických služeb jsou předmětem koordinace mezi Národní knihovnou, krajskými knihovnami a (velkými) specializovanými oborovými knihovnami.
11. Pojetí knihovního zákona nevyklučovalo existenci knihovny mimo uvedený systém, tedy bez evidence na Ministerstvu kultury. Avšak pouze na knihovny systému se vztahuje ustanovení § 15 o podpoře knihoven (tj. poskytování grantů), stejně jako ustanovení § 9 odst. 2 písm. f) o zastupování knihoven systémem vůči kolektivnímu správci ve věcech užití předmětů ochrany autorského práva (tj. platnost licenčních ujednání).
12. Jako konzultativní orgán Ministerstva kultury, zejména pro záležitosti stanovení prioritních oblastí pro poskytování dotací, byla zřízena Ústřední knihovnická rada.

Podoba knihovního zákona. Některé jeho základní pojmy a instituty

Nutno uvést, že podoba původního návrhu knihovního zákona předloženého – rovněž knihovnické obci – k připomínkovému řízení ve vrcholném létě roku 2000 mnohé překvapila: text se profesně knihovnickými problémy zabýval velmi omezeně. Činil tak jen ve vztahu ke správě fondů – čímž je vyjímá s působností obecných právních předpisů o správě majetku. Řadil se tak (i svou stručností) k těm legislativním normám upravujícím specificky záležitosti knihoven, jež jsou typické spíše pro severské a západoevropské země. Z (knihovně) politického hlediska především vpředvečer správní reformy zakotvil legislativní základnu pro zřízení a provozování veřejných knihoven v obcích – ačkoli na druhé straně, oproti prvnímu knihovnickému zákonu z roku 1919⁴, povinnost zřídit knihovnu v obci neukládal. I za těchto okolností však v České republice hustá síť knihoven přetrvávala a přetrvává (v roce 2013 se jejich počet stále ještě blížil k 5400, a to při existenci asi 6000 obcí).

Největší otazník ovšem vyvolalo použití pojmu „veřejná knihovna“ jako obecného pojmenování zařízení poskytujícího veřejné knihovnické a informační služby. Vzhledem k tomu, že pojem „veřejná knihovna“ (jako ekvivalent anglického pojmu „public library“) vztažený ke všem druhům knihoven by byl matoucí⁵, a to zejména i ve vztahu k dokumentům Evropské unie, toto řešení se v konečném znění zákona neuplatnilo.

Velkou diskusi rovněž vyvolala formulace jednoho ze základních ustanovení zákona – o poskytování veřejných a informačních služeb „způsobem zaručujícím rovný přístup všem bez rozdílu“. Výhrady upozorňovaly zejména na to, že dodržet důsledně toto ustanovení v podmínkách, kdy knihovna je součástí instituce (školy, ústavu), není reálné. Podněty ve smyslu diferencovaného vztažení této významné zásady (právě jen ve vztahu k veřejným knihovnám ve vlastním smyslu) se do konečného textu normy nedostaly, v důvodové zprávě byla uvedena možnost diferencovat služby uživatelům podle jejich vztahu k instituci.

Pozornost vzbudil požadavek, aby každá knihovna zajistila pro své uživatele přístup k internetu. Problém se nespatořoval v požadavku samotném, jako v možnosti knihoven v malých obcích tento požadavek realizovat. Proto bylo do zákona začleněno

³ Národní knihovna České republiky v Praze, Knihovna a tiskárna pro nevidomé K. E. Macana, Moravská zemská knihovna v Brně (ta rovněž plní funkce krajské knihovny).

⁴ Zákon o veřejných knihovnách obecních č. 430/1919 Sb.

⁵ Budiž ovšem poznamenáno, že dosud není zkrat, kdy pracovníce knihovny použije ve vztahu ke své instituci místo pojmu „(specializovaná) knihovna přístupná veřejnosti“ výraz „veřejná knihovna“, ničím neobvyklým.

přechodné ustanovení, stanovující lhůtu splnění tohoto kritéria do konce roku 2006.⁶ I v současnosti trvá napětí mezi tradicí udržovat takřka v každé malé obci místnost s početně omezenou sbírkou knih (byť obměňovanou v rámci regionálních funkcí) na straně jedné a na straně druhé možnostmi obce provozovat takové zařízení s přiměřeným rozsahem otevírací doby a s přístupem do internetu, aby tato služba byla smysluplná i v současnosti. Nutno ovšem poznamenat, že v řadě i malých obcí je toto napětí řešeno pozitivně a díky přístupu vedení obce i obětavosti místních knihovnic a knihovníků – vykonávajících svou činnost často na dobrovolném základě – je poskytování veřejných knihovnických a informačních služeb zajištěno na velmi dobré, soudobé úrovni. Mnohé z nich jsou pak nominovány k vyhodnocení v rámci ceny Knihovna roku, udělované Ministerstvem kultury u příležitosti Týdne knihoven na počátku října.⁷

S problematikou připojení do internetu se pojí problém, jenž nebyl diskutován (podobně jako úhrada meziknihovnických výpůjčkových služeb – viz dále) v připomínkovém řízení, ale o to více nabyl na významu v průběhu uplatňování zákona, a to poplatky za přístup do internetu. Ačkoli zákon jasně stanovoval, že „zprostředkování informací z vnějších informačních zdrojů, zejména informací ze státní správy a samosprávy“ a „umožnění přístupu k informacím na internetu, ke kterým má knihovna bezplatný přístup“ náležejí ke službám poskytovaným bezplatně, mnohé knihovny za tyto služby poplatky vybíraly, zpravidla s odůvodněním, že uživatelé spíše přistupují k různým službám, jež nejsou informační povahy. Jakkoli ošidnost takové argumentace⁸ je zřejmá, uplatňovala se v praxi nejedné knihovny po řadu let.

Podobně se v připomínkovém řízení nikterak netematizovala otázka úhrady nákladů za dopravu dokumentu v rámci vnitrostátních meziknihovnických výpůjčkových služeb. V tomto případě dokonce praxe předkládání poštovního k úhradě uživateli stále trvá, i když na absenci právního důvodu pro takový postup bylo opakovaně poukázáno.⁹ Nejnověji se tímto problémem začala zabývat Ústřední knihovnická rada a v rámci úkolu Optimalizace systému MVS uložila zpracovat návrh zásadního řešení problému.

Otázky možného rozvoje knihovního zákona

V dané chvíli je zcela určitě na pořadu dne novelizace knihovního zákona v souvislosti s legislativní úpravou e-depozitu, tj. trvalého uchování národní digitální produkce, konkrétně části týkající se vytvoření a fungování archivu webu. O tom bude více uvedeno v další části této stati.

V situaci, kdy se bude knihovní zákon otevírat, se nabízí k úvaze drobná doplnění, jež by podepřela režim působení knihoven.

Výhodným by bylo, pokud by zákon uváděl rozsah osobních údajů, jež je knihovna od uživatele – fyzické osoby oprávněna vyžadovat při poskytování služeb, případně způsob doložení takových údajů.

Lze si rovněž představit, jak je tomu např. v § 21 dánského zákona o knihovnických službách¹⁰, zakotvení poplatků z prodloužení, které by jinak za současných podmínek mohl někdo interpretovat jako svým způsobem zpoplatnění výpůjčkových služeb.

Národní knihovna ČR by mohla získat oprávnění zhotovit ze svého konzervačního fondu ověřenou kopii, obdobně jako je tomu u národní knihovny Maďarské republiky.¹¹

Vzhledem k tomu, že předmět jednání Národní knihovny ČR s kolektivními správci již přesahuje v zákoně příliš restriktivně vyjádřený rámec – „zastupuje knihovny systému knihoven při jednání s kolektivními správci autorských práv ve věci úhrady odměn za užití předmětů ochrany...“, odpovídající ustanovení by si zasloužilo v tomto smyslu upřesnění. Pro případy, kdy by zákonný rámec neumožňoval kolektivnímu správci zprostředkovat dohodu s nositelem práv (např. o elektronickém půjčování e-knih nové produkce), bylo by vhodné doplnit oprávnění pro Národní knihovnu ČR uzavřít s nositelem práv příslušnou dohodu ve prospěch knihoven systému knihoven.

⁶ Pozdější novelou byla tato lhůta ještě o rok prodloužena. V roce 2004 tehdy (dočasně) existující Ministerstvo informatiky založilo Projekt internetizace knihoven (známý pod zkratkou PIK), který v různých proměnách (po zrušení uvedeného, bylo nositelem Ministerstvo vnitra České republiky a v závěru Ministerstvo kultury) zajišťoval na základě financování ze státního rozpočtu až do začátku roku 2012 přístup do internetu až pro 3224 knihovny, většinou v malých obcích. Za současného stavu širokopásmového připojení a vysokého stupně teritoriálního pokrytí si patrně již ne každý vybaví, co tento projekt knihovnám v menších obcích ve své době přinesl.

⁷ V kategorii „základní knihovna“ této ceny jsou knihovny zpravidla nominovány v návaznosti na soutěž Vesnice roku, vyhlášenou Ministerstvem pro místní rozvoj jako součást Programu obnovy venkova a hodnoceny porotou Ministerstva kultury.

Smyslem ocenění je vyjádření veřejného uznání knihovnám, jejich pracovníkům i obcím za úsilí o rozvoj knihovnických služeb a čtenářství. Kritéria pro hodnocení postihují šíři a rozmanitost práce knihoven i existenci nutných základních podmínek vytvářených samosprávou. Soutěž je jedním z podnětů pro přeměnu knihoven především v malých městech a obcích na moderní centra kulturního a společenského života a zvýšení jejich prestiže. Další informace o této ceně jsou přístupné z URL: <http://www.old.nkp.cz/o_knihovnach/KnRoku/2014/charakteristika.htm> [cit. 2015-02-17]

⁸ Takové, ale i jiné – např. že poplatek je příspěvkem na amortizaci vybavení sloužícího k poskytování této služby.

⁹ Viz např. MATUŠÍK, Zdeněk. K platbám v rámci meziknihovnických výpůjčkových služeb. *Ikaros* [online]. 2010, ročník 14, číslo 11 [cit. 2015-02-16]. urn:nbn:cz:ik-13546. ISSN 1212-5075. Dostupné z: <http://ikaros.cz/node/13546>

¹⁰ Lov om biblioteksvirksomhed, jf. lovbekendtgørelse nr. 914 af 20. august 2008, med de ændringer, der følger af § 19 i lov nr. 1336 af 19. december 2008 og § 17 i lov nr. 1531 af 21. december 2010.

¹¹ Viz zákon o muzejních institucích, o službách veřejných knihoven a o osvětě [1997. évi CXL. törvény a muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről, § 61, 4, j)].

Autorský zákon

Svaz knihovníků a informačních pracovníků ČR (SKIP) a po přijetí knihovního zákona také Národní knihovna ČR se dlouhodobě otázkami autorskoprávního rámce působení knihoven zabývají a účastní se legislativního procesu, a to jak v rámci pracovních skupin Ministerstva kultury připravujících „užší“, věcný rámec¹² legislativní úpravy, tak v rámci připomínkového řízení.

Bylo tomu tak zejména při přípravě zásadní novely autorského zákona č. 121/2000 Sb. z roku 2006, jejímž prostřednictvím byla dovršena implementace evropské směrnice 2001/29/ES, o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti, do právního řádu České republiky.¹³

Z hlediska knihoven bylo klíčové ustanovení nově formulovaného § 37, nazvaného „Knihovní licence“, vztahující se ovšem i na další paměťové instituce a školská zařízení. Zejména odstavec 1 tohoto paragrafu ve značném rozsahu uplatnil škálu možných výjimek a omezení práva autorského (a zprostředkovaně i práv s ním souvisejících), jak je – právě ovšem jen jako fakultativní – uvedená směrnice obsahuje. Nejzřetelněji to vystupuje ve vztahu k ustanovení o tzv. terminálovém zpřístupňování předmětů ochrany, jež knihovny ze svých fondů digitalizují. Pojetí uplatněné v autorském zákoně, jež se oproti jiným vyznačuje i výslovným zakotvením možnosti poskytnout uživateli papírovou kopii zpřístupňovaného díla, bylo potvrzeno také rozsudkem Soudního dvora Evropské unie ve věci TU Darmstadt v. Ulmer z 11. září 2014.¹⁴

Byla přijata i ustanovení umožňující kolektivnímu správci uzavřít s Národní knihovnou ČR (právě v jejím zmocnění dle knihovního zákona) smlouvu o rozšířené kolektivní licenci na elektronické dodávání dokumentů¹⁵ a veřejná čtení.

Již nedlouho po přijetí uvedené novely se ukázalo, že v podmínkách bouřlivě se rozvíjející sféry „digitálního obsahu“¹⁶ se očekávání veřejnosti, ale i vztahy při poskytování služeb založených na obsahu mění tak, že je žádoucí je legislativně upravit novým způsobem. Komunikace v tomto ohledu mezi zainteresovanými stranami – Ministerstvem kultury, kolektivními správci, poskytovateli veřejných komunikačních služeb i veřejnými vysíláči, organizacemi autorů a producentů a v neposlední řadě i zástupci paměťových institucí – probíhá již od roku 2010. V rámci intenzivních příprav novely probíhalo v průběhu prvního pololetí 2012 jednání mezi Svazem českých knihkupců a nakladatelů, kolektivními správci a zástupci Národní knihovny ČR a SKIP (a v některých fázích i za přítomnosti zástupců dalších paměťových institucí), z něhož vzešel společný návrh na nová ustanovení autorského zákona, zejména týkající se užití tzv. děl nedostupných na trhu.

V těchto jednáních a jejich výsledcích se odrážel i vývoj na mezinárodní scéně – úsilí o řešení mnohých nazrálých problémů na evropské úrovni. K nim patří zejména problematika digitálního užití tzv. osiřelých děl, tj. děl, u nichž lze předpokládat, že ještě trvají majetková autorská práva k nim, aniž by byl jejich autor identifikován, případně aniž by bylo možné s ním (resp. se sekundárním nositelem práv) navázat jednání, jakož i děl nedostupných na trhu. Evropská komise přikládala řešení tohoto problému vysokou prioritu – spatřovala v něm cestu k zajištění náležité „viditelnosti Evropy“ v digitální sféře v globálním kontextu. V úsilí o řešení se evropská knihovnická obec velmi angažovala – ať cestou představitelů národních a dalších významných knihoven¹⁷, nebo prostřednictvím evropských knihovnických organizací (EBLIDA, LIBER). Knihovníci předpokládali, že osiřelá díla by mohla být hromadně digitalizována zejména tehdy, pokud by se dospělo k řešení zakotvujícím ve prospěch užití paměťovými institucemi vedle důsledného vyhledávání jistou pevnou časovou hranici vydání díla, za níž by ověření autora proběhlo již jen v základním rozsahu. V průběhu řady let, která uběhla od počátků těchto prací do přijetí, v říjnu 2012, směrnice 2012/28/EU, o některých povolených způsobech užití osiřelých děl, se tento předpoklad nematerializoval.

Směrnice o osiřelých dílech byla implementována do práva ČR novelou autorského zákona č. 228/2014 Sb., která vstoupila v platnost počátkem listopadu 2014. Přijatá úprava sice stěžejí může sehrát úlohu v projektech hromadné digitalizace, může však být užitečná při tematicky vyprofilovaných projektech. Její slabinou je, že se netýká užití samostatných zobrazení, zej-

¹² Třeba mít na paměti, že autorský zákon je součástí právního řádu České republiky, s nímž musí být konzistentní, a že ve svých ustanoveních musí respektovat celou řadu mezinárodněprávních závazků státu, z nichž tak často v novější době uváděné limity vyplývající z práva Evropské unie jsou jen jejich částí.

¹³ Úplné znění autorského zákona po uvedené novele bylo vyhlášeno v létě 2006 ve Sbírce zákonů pod č. 398/2006 Sb.

¹⁴ Toto rozhodnutí bylo o to významnější, že nedlouho předtím byl v rámci řízení v jiných věcech předložen vlivný právní názor, podle něhož by se obecná výjimka pro zhotovování, resp. poskytování papírových kopií týkala pouze kopií z analogových předloh.

¹⁵ Příklad služby elektronického dodávání dokumentů je v mnohém poučný. V 90. letech se v německé jazykové oblasti – a díky kolegiální německých knihovníků také na Slovensku a v Česku – tato služba rozvinula na základě názoru, zastávaného i německým nejvyšším soudem (obdobně situaci ve Spojených státech), že není rozdíl mezi poskytováním kopií v papírové a elektronické podobě, včetně doručení on-line. Teprve několik let po přijetí směrnice 2001/29/ES se prosadila zásada v ní obsažená, že jakékoli dodání obsahu on-line je služba a poskytuje se jen na základě smluvní licence. Přechod na smluvní základ sice ustanovil pro tuto službu nezpochybnitelný právní základ, ale reálně vedl jednak k jejímu teritoriálnímu omezení (jen na území ČR), jednak k radikálnímu snížení poptávky, jakkoli stanovené ceny (a zvláště ceny v průběhu let snížené) jsou ve srovnání s cenami za tuto službu v západní Evropě stále ještě výhodné. (Poznámka: „Rozšířená kolektivní licence“ znamená, že kolektivní správce ji k danému užití uděluje nejen za nositele práv jím smluvně zastupované, ale i za všechny ostatní; nositel práv ovšem může podřízení svých práv tomuto režimu vyloučit.)

¹⁶ Tento výraz přebírám přes pochybnou jazykovou kvalitu tohoto kalku anglického „digital content“ (původně snad výrazu profesionálního slangu), ovšem tento pojem se již používá v právním řádu ČR, zejména v občanském zákoníku č. 89/2012 Sb. Jde ovšem o užití obsahu vyjádřené v digitální formě, za použití informačních a komunikačních technologií.

¹⁷ Členem Skupiny odborníků na vysoké úrovni pro digitální knihovny byl rovněž tehdejší náměstek generálního ředitele NKČR Adolf Knoll.

ména fotografií; naopak se do jejího textu podařilo zahrnout rovněž díla nezveřejněná. Koneckonců rovněž pozitivní je, že evropská směrnice otevřela prostor pro případné národní úpravy užití osiřelých děl. Využití této možnosti se předpokládá v rámci „velké novely“ zákona v nadcházejícím období. Národní úprava dle předpokladu nebude fotografie vylučovat, avšak – na rozdíl od obecné evropské úpravy užití osiřelých děl – jejich užití bude muset respektovat teritoriální omezení.

Jako nadějný se rýsuje vývoj v oblasti užití děl nedostupných na trhu. Tímto problémem se zabývala již Skupina odborníků na vysoké úrovni pro digitální knihovny v polovině prvního desetiletí a ve vývoji problému sehrálo významnou úlohu Memorandum o porozumění – Klíčové zásady digitalizace a zpřístupňování děl nedostupných na trhu podepsané zástupci zainteresovaných stran na evropské úrovni za přítomnosti tehdejšího komisaře M. Barniera dne 20. září 2011¹⁸. Legislativní úprava užití děl nedostupných na trhu byla dosud přijata ve Francii¹⁹ a ve Spolkové republice Německo²⁰. V Německu byly podpisem rámcové smlouvy mezi zeměmi a kolektivními správci o sazách odměn za užití „rozebraných knih“ (děl nedostupných na trhu) a o některých modalitách realizace na přelomu loňského a tohoto roku vytvořeny rozhodující podmínky pro reálné naplnění zmíněné právní úpravy, přičemž předmětem užití je zpřístupňování knih vydaných do konce roku 1965 v Německu prostřednictvím portálů Německá digitální knihovna²¹ a europeana.eu.

Jak uvedeno výše, knihovníci v Česku se s partnery dohodli na návrhu zpřístupňování děl nedostupných na trhu již v roce 2012. Dohoda zahrnovala i další okruhy užití děl v knihovnách, zejména sazby odměny za kopírování na papír, byla kompromisem, při kterém každá strana něco získala a něco musela i s ne právě lehkým srdcem akceptovat. Následně byla vtělena do ministerského návrhu novely autorského zákona předloženého k meziresortnímu připomínkovému řízení na začátku ledna 2013 (tedy již před více než dvěma lety). Novela, bohužel, legislativním procesem do konce neprošla, jednak díky řadě připomínek, jednak v důsledku demise vlády v polovině onoho roku. Koncem roku 2014 byl základ dohody zúčastněnými stranami potvrzen. V souvislosti se zpracováním důvodové zprávy návrhu, jakož i hodnocení dopadu regulace (tzv. RIA) se v současnosti naplno otevírá další okruh problémů, a sice otázky odměny, která bude nositelům práv za takové užití vyplácena. Nejde o problém jednoduchý, už proto, že všechny obdobné případy v zahraničí, ať již na základě licencí smluvních nebo zákonných, se týkají zpřístupňování děl na volně přístupném internetu.²² Takové zpřístupňování je ovšem pro partnery knihoven v České republice nepřijatelné: akceptují pouze zpřístupňování v prostorách knihovny, případně ještě na základě chráněného vzdáleného přístupu (tj. pro registrované uživatele knihovny). Kvalitativní rozdíl užití je očividný. Zkušenosti rovněž ukazují, že užití limitované přítomností v prostorách knihovny je následně i kvantitativně značně omezené. Na druhou stranu pozitivním rysem připravované úpravy v Česku je to, že ustanovení o dílech nedostupných na trhu se budou vztahovat i na periodika starší 10 let, pokud nebude jejich zpřístupňování nabízet nositel práv. Jde o významný okruh užití starších vrstev knihovních fondů.

Ve smyslu zásady *de lege ferenda* se jeví být velmi žádoucí vyjít vstříc skutečnosti, že knihovny jsou **zprostředkovatelem obsahu**, jakkoli je autorské právo chápe takřka výlučně jako uživatele.²³ Tak se setkávají s jevem, že autoři a nakladatelé jsou (a mnohdy zvláště vůči knihovnám) velmi citliví na svá práva, ale od knihoven takřka jedním dechem požadují služby, v zásadě poskytnutí kopie pro vydání či zpřístupňování veřejnosti, bez ohledu na to, že autorské právo to knihovnám ve vztahu k předmětům s trvajícím majetkovým právem neumožňuje. Bylo by tedy velmi žádoucí, aby knihovny získaly – ve smyslu využití fakultativní výjimky obsažené ve čl. 5 odst. 2 písm. c) směrnice 2001/29/ES – oprávnění poskytnout uživateli kopii díla i v případech nad rámec současné úpravy, pokud uživatel předloží licenci od nositele práv (resp. kolektivního správce) k užití kopie předmětného díla, případně jde-li o užití vystavením (v souladu s § 39 autorského zákona).

Dezideráta rozvoje autorskoprávního rámce působení knihoven

Digitální užití podstatným způsobem zasáhlo nejen sféru producentů, ale také uživatelskou – a s ní také knihovny. Vždyť nemalá část „konzumace obsahů“²⁴ a s ní související užití (kopie pro vlastní potřebu fyzické osoby) probíhá na základě zprostředkování službami knihoven: knihovny závažným způsobem spoluvytvářejí mediální trh, v podmínkách Česka (a obdobně i Slovenska) víceméně s omezením na trh knižní. Knihovny zejména v nejrůznějších oblastech světa se musejí a musejí vyrovnávat s podstatnými změnami struktury publikační produkce a také jejich cen. Vědecké knihovny se musejí s nápor

¹⁸ Memorandum of Understanding. Key Principles on the Digitisation and Making Available of Out-of-Commerce Works. Dostupné z URL: <http://ec.europa.eu/internal_market/copyright/docs/copyright-info/20110920-mou_en.pdf> [cit. 2015-02-18]

¹⁹ Viz Kodex duševního vlastnictví, část zákonodárná, část první, kniha první, titul III, hlava IV, Zvláštní ustanovení o digitálním užití rozebraných knih. (Code de la propriété intellectuelle, Partie législative - Première partie : La propriété littéraire et artistique - Livre Ier: Le droit d'auteur - Titre III : Exploitation des droits, Chapitre IV: Dispositions particulières relatives à l'exploitation numérique des livres indisponibles).

²⁰ Zákon o užití osiřelých a rozebraných děl a další změně autorského zákona. (Gesetz zur Nutzung verwaister und vergriffener Werke und einer weiteren Änderung des Urheberrechtsgesetzes. BGBl. 2013/I, Nr. 59.)

²¹ Deutsche Digitale Bibliothek. Dostupná z URL: <<https://www.deutsche-digitale-bibliothek.de/>> [cit. 2012-02-18]

²² Jde o projekt „Police knih“ norské Nasjonalbiblioteket a kolektivního správce Kopinor (Bokhylla.no – dostupný z URL: <<http://www.nb.no/Tilbud/Samlingen/Samlingen/Boeker/Bokhylla.no>>), projekt „Historické noviny“ nizozemské Koninklijke Bibliotheek (Historische kranten – dostupný z URL: <http://www.delpher.nl/nl/kranten>). [cit. 2015-02-18] Nizozemský kolektivní správce Lira en Pictoright poskytuje licence na zpřístupňování novin na otevřeném Internetu kterékoli knihovně. (Zpřístupňování v prostorách knihovny je bez poplatku.) Jde také o ve stati zmíněný nový projekt v Německu.

²³ Jedinou výjimkou je, že za užití se nepovažuje zpřístupnění v knihovně na místě samém k seznámení s obsahem a obdobné poskytnutí díla v rámci meziknihovních výpůjčních služeb.

²⁴ Tento výraz zde používám jako pojem vyjadřující vnímání děl, případně uměleckých výkonů atd. konečným uživatelem.

změn hromadně vyrovnávat již třetí desetiletí (a mnohé z nich ještě déle), na knihovny veřejné změny vyplývající z přechodu na digitální obsah doléhají ve vysoké míře přibližně poslední desetiletí. Novou etapu v tomto procesu znamenal masový nástup elektronických knih.

Na tento vývoj se knihovnické organizace – národní, evropské i mezinárodní – snažily reagovat prakticky neprodleně. Narážely však na skutečnost, že producentská strana nebyla k jednání ani ochotna, ale ani připravena: věčný vývoj sám o sobě pro byl pro ni v podstatných ohledech nepředvídatelný. To se odráželo také do průběhu konzultací a jednání o rozvoji právního rámce tak, aby odpovídal měnícím se podmínkám. Na mnoha aktivitách v tomto smyslu se průběžně podílela i Evropská kancelář knihovnických, informačních a dokumentačních sdružení (EBLIDA²⁵), jakož i Společnost evropských vědeckých knihoven (LIBER²⁶). Také Mezinárodní federace knihovnických sdružení a institucí (IFLA) se proměnami informačního sektoru zabývala z hlediska práva, zprvu stejně tak zvláště s ohledem na problematiku pro knihovny novou, uzavírání licenčních smluv na přístup k elektronickým informačním zdrojům. Vývoj však vedl k přesunu předmětu zájmu na autorské právo jako takové. V roce 2011 předložila IFLA návrh mezinárodní smlouvy o výjimkách a omezeních práva autorského ve prospěch knihoven. Vzhledem k tomu, že taková mezinárodní smlouva je v působnosti zejména Mezinárodní organizace duševního vlastnictví (WIPO) a že IFLA jako nevládní organizace nemůže být předkladatelem materiálu, který by mohl být řádným podkladem pro jednání, hlavní obsah smlouvy se stal předmětem jednání Stálého výboru pro autorské právo a práva příbuzná prostřednictvím návrhů států Latinské Ameriky a Afriky, které si mnohé z obsahu návrhu osvojily.²⁷ I když v základu návrhu smlouvy spočívá mj. přístup, že „Kniha je jako kniha, ať tištěná, nebo elektronická“, který není cizí ani nakladatelům, jednání o tomto tématu, intenzivně probíhající od roku 2012, nejen dosud nevedla ke konečnému výsledku, ale dostala se do velmi těžké situace: stanovisko nejrozvinutějších zemí (Severní Amerika, EU, Austrálie) je v řadě podstatných momentů nesouhlasné. Je nepochybné, že dosáhnout řešení přijatelného pro všechny zúčastněné je záležitostí na léta. Vždyť se i rysuje, že ratifikační proces Marrakéšské smlouvy o usnadnění přístupu k vydaným dílům pro osoby nevidomé, zrakově postižené nebo s jinou poruchou čtení²⁸, podepsané v roce 2013, se oproti původním očekáváním protáhne na řadu let.

Za dané situace spočívá pro současnost řešení otázky zpřístupňování e-knih, zejména tzv. e-výpůjček²⁹, v získávání licencí od nositelů práv – ať nakladatelů, nebo poskytovatelů.

Zákony upravující povinné odevzdávání národní publikační produkce

Soustavné ukládání národní publikační produkce v knihovně na základě institutu tzv. povinného výtisku má v Česku tradici sahající do 18. století.³⁰ Proměnlivé, ovšem v zásadě uspokojivé řešení se až do roku 1991 vztahovalo pouze na tištěnou produkci. Dosud platný zákon č. 37/1995 Sb., o neperiodických publikacích, se vztahuje také na zvukové záznamy³¹ a obecně na dokumenty na pevném nosiči bez ohledu na formát, tedy např. i na kompaktní disky.

S nástupem internetu ovšem byla nastolena otázka uchování jeho obsahu – zprvu zejména zdrojů přístupných na volném internetu, posléze i zdrojů zpřístupňovaných on-line obecně.

Projekt Webarchiv – archiv českého webu byl zahájen v rámci Národní knihovny ČR již v roce 2000.³² Od počátku řešil obtížnou otázku právní základny pro zpřístupňování svého obsahu: autorský zákon sice umožňoval (a umožňuje) knihovně a dalším paměťovým institucím zhotovit kopii takřka jakéhokoli předmětu ochrany, ale u kopie zhotovené pro archivní a koncer-

²⁵ Web této organizace uplatňující od roku 1992 zájmy knihoven a jejich uživatelů na úrovni Evropských společenství, resp. Evropské unie zejména ve vztahu k legislativě, i když nikoli v omezení na ni, je dostupný z URL: <<http://www.eblida.org/>>.

²⁶ LIBER je zkratkou francouzského názvu organizace – Ligue des bibliothèques européennes de recherche; web organizace je dostupný z URL: <<http://libereurope.eu/>>. V Česku je jejím členem zejména Asociace knihoven vysokých škol.

²⁷ Související stránky WIPO/SCCR jsou dostupné z URL: <<http://www.wipo.int/copyright/en/limitations/>> [cit. 2015-02-18] Nejnovější verze návrhu IFLA smlouvy z února 2014 je dostupná z URL: <<http://www.ifla.org/node/5858>> [cit. 2015-02-18]

²⁸ Viz informace na webu Ministerstva kultury (a zprostředkovaně WIPO) dostupná z URL: <<http://www.mkcr.cz/cz/autorske-pravo/marrakesska-smlouva-o-usnadneni-pristupu-nevidomym-k-autorskopravne-chranenym-dilum-prijata-184177/>> [cit. 2015-02-18]

²⁹ Dlužno poznamenat, že i když se výraz „e-výpůjčka“ nejnověji vžil, z hlediska práva, autorského a nepochybně i občanského, jde o podstatně rozdílné jevy. K této záležitosti viz např. část Půjčování e-knih s otazníkem in: MATUŠÍK, Zdeněk. Evropská unie a změna autorského práva: Co z toho vzejde pro knihovny? *Ikaros* [online]. 2014, ročník 18, číslo 1 [cit. 2015-02-16]. urn:nbn:cz:ik-14187. ISSN 1212-5075. Dostupné z URL: <http://ikaros.cz/node/14187>

³⁰ WALLIS, Ladislav Michael. Vývoj institutu právo povinného výtisku (1 – 10). *Knihovna plus* [online]. 2005, č. 1 – 2007, č. 1 – 2. [cit. 2015-02-18]. Dostupné z WWW: <<http://knihovna.nkp.cz/knihovnaplus51/wallis.htm>>, <<http://knihovna.nkp.cz/knihovnaplus61/wallis.htm>> <<http://knihovna.nkp.cz/knihovnaplus62/wallis3.htm>>, <<http://knihovna.nkp.cz/knihovnaplus62/wallis4.htm>> <<http://knihovna.nkp.cz/knihovnaplus62/wallis5.htm>>, <<http://knihovna.nkp.cz/knihovnaplus62/wallis6.htm>> <<http://knihovna.nkp.cz/knihovnaplus71/wallis7.htm>>, <<http://knihovna.nkp.cz/knihovnaplus71/wallis8.htm>> <<http://knihovna.nkp.cz/knihovnaplus71/wallis9.htm>>, <<http://knihovna.nkp.cz/knihovnaplus71/wallis10.htm>> ISSN 1801-5948.

³¹ Zákon ČNR č. 106/1991 Sb., rozšířil povinnost odevzdávat publikace i na zvukové, obrazové a zvukově obrazové dokumenty. Z působnosti těchto zákonů jsou vyloučeny počítačové programy.

³² Web Webarchivu je dostupný z URL: <<http://www.webarchiv.cz/>>.

vační účely neřeší otázku zpřístupňování veřejnosti. Dle obecné právní zásady (někde vyjadřované i explicitně) pak kopii zhotovenou oprávněně za jedním účelem (či jejich okruhem) nelze použít pro účel jiný. Zpracovatelé projektu se tedy museli vydat cestou získávání smluvní licence.

Otázka spolehlivého legislativního základu pro činnost Webarchivu – s ohledem jak na vývoj v zahraničí, tak na postupný rozmach publikační činnosti šířené on-line – ovšem byla stále na pořadu. Přípravné práce byly započaty v roce 2006, na jaře 2008 předal generální ředitel Národní knihovny ČR návrh „zákonu o povinných elektronických publikacích“ Ministerstvu kultury. Tento návrh se předmětem dalšího řízení nestal. Ministerstvo ovšem v následujícím období zadalo k externímu zpracování tzv. malou RIA na téma Web-harvesting a povinný výtisk síťových publikací. Její zpracovatelé ovšem čerpali v podstatné míře z podkladů shromážděných za léta působení Webarchivu, závěrečný materiál ani řádně nezredigovali, takže v textu nebylo ani vždy řádně respektováno autorské právo.

Po krátké mezihře spjaté s Pilotním projektem „Dobrovolné poskytování elektronických publikací za účelem jejich archivace a zpřístupňování v Národní knihovně ČR“ (známým také jako eDeposit pilot) v letech 2011 – 2012 se práce na legislativním základu povinného ukládání národní produkce síťových elektronických publikací rozvíjejí od počátku roku 2013 v rámci projektu Správa elektronických publikací v síti knihoven ČR .Program aplikovaného výzkumu a vývoje národní kulturní identity (NAKI) (DF12P01OVV006).³³

V jeho rámci byl zpracován rozbor právního rámce životního cyklu síťových elektronických publikací v knihovnách v ČR, přehled legislativní úpravy povinného ukládání síťových elektronických publikací (dále jen „e-depozitu“)³⁴ a posléze návrh legislativního řešení. I když byla paralelně zpracována také verze samostatného zákona, vedení Národní knihovny ČR se rozhodlo předat a Ministerstvo kultury převzít do dalšího zpracování základní variantu, spatřovanou z hlediska průběhu legislativního procesu jako produktivnější, spočívající v poměrně jednoduchém doplnění tří zákonů: zákona č. 37/1995 Sb., o neperiodických publikacích, v platném znění, zákona č. 46/2000 Sb., tiskového zákona, v platném znění, a zákona č. 257/2001 Sb., o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb (knihovního zákona), v platném znění.

Novelizace předpokládá jen minimální formulační úpravy a doplnění. Klíčové je rozvinutí pojmu „povinný výtisk“ o vyjádření podoby hmotné a „nehmotné“ – „pořízený tiskem“ versus „pořízený elektronicky“. Na základě takto získaných digitálních objektů pořizuje Národní knihovna ČR databázi, již umožní vytěžovat a zužitkovávat knihovnám, resp. dalším institucím, jež jsou oprávněnými příjemkyněmi povinného výtisku dle stávajících právních předpisů. Novela knihovního zákona zakládá právo Národní knihovny ČR pořídit kopie informací šířených prostředky informační společnosti, zařadit je do svého fondu a zpřístupňovat je v postavení poskytovatele služby hostingu veřejnosti.

Předmětný návrh zákona má být předložen k projednávání v průběhu letošního roku (2015), předpokládá se jeho vstup v platnost k počátku roku 2016.

Literatura

1997. évi CXL. törvény a muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásról és a közművelődésről.

BEGER, Gabriele: Einigung über neue Urheberrechtsgebühren. [2000] [cit. 2015-02-27] Dostupné z URL: http://files.dnb.de/EDBI/deposit.ddb.de/ep/netpub/89/96/96/967969689/_data_stat/www.dbiberlin.de/dbi_pub/einzelth/recht/pub/bd00_h7a.html

Bundesgerichtshof, BGH, Urteil vom 25. 2. 1999 – I ZR 118/96 – Kopienversanddienst; OLG München. [cit. 2015-02-27] Dostupné z URL: <http://lexetius.com/1999,808>

Draft WIPO Treaty on Exceptions and Limitations for the Persons with Disabilities, Educational and Research Institutions, Libraries and Archives. Proposal by the African Group. WIPO, SCCR/22/12. [2011-06-03]

Gesetz zur Nutzung verwaister und vergriffener Werke und einer weiteren Änderung des Urheberrechtsgesetzes. BGBl. 2013/I, Nr. 59

Loi no 2012-287 du 1er mars 2012 relative à l'exploitation numérique des livres indisponibles du xxe siècle

Lov om biblioteksvirksomhed, jf. lovbekendtgørelse nr. 914 af 20. august 2008, med de ændringer, der følger af § 19 i lov nr. 1336 af 19. december 2008 og § 17 i lov nr. 1531 af 21. december 2010.

Marrakesh Treaty to Facilitate Access to Published Works for Persons Who Are Blind, Visually Impaired, or Otherwise Print Disabled adopted by the Diplomatic Conference to Conclude a Treaty to Facilitate Access to Published Works by Visually Impaired Persons and Persons with Print Disabilities in Marrakesh, on June 27, 2013. [2015-02-27]. Dostupné z URL: http://www.wipo.int/treaties/en/text.jsp?file_id=301016

MATUŠÍK, Zdeněk. Evropská unie a změna autorského práva: Co z toho vzejde pro knihovny?. Ikaros [online]. 2014, ročník 18, číslo 1 [cit. 2015-02-16]. urn:nbn:cz:ik-14187. ISSN 1212-5075. Dostupné z URL: <http://ikaros.cz/node/14187>

MATUŠÍK, Zdeněk. K platbám v rámci meziknihovních výpůjčních služeb. Ikaros [online]. 2010, ročník 14, číslo 11 [cit. 2015-02-16]. urn:nbn:cz:ik-13546. ISSN 1212-5075. Dostupné z: <http://ikaros.cz/node/13546>

³³ Veřejně přístupný web projektu, v této chvíli v zárodečném stavu, je dostupný z URL: <http://edeposit.nkp.cz/>

³⁴ Publikační výstup: MATUŠÍK, Zdeněk. Právní podmínky sběru povinného depozitu elektronických publikací, jejich zpracování a zpřístupnění v knihovnách. *Knihovna* [online]. 2014, roč. 1, s. 55-83 [cit. 2015-02-16]. Dostupný z WWW: <http://knihovna.nkp.cz/knihovna141/141055.htm>. ISSN 1801-3252.

- Matušík, Zdeněk. Právní podmínky sběru povinného depozitu elektronických publikací, jejich zpracování a zpřístupnění v knihovnách. Knihovna [online]. 2014, roč. 25, č. 1, s. 55-83 [cit. 2015-02-16]. Dostupný z WWW: <<http://knihovna.nkp.cz/knihovna141/141055.htm>>. ISSN 1801-3252.
- Memorandum of Understanding. Key Principles on the Digitisation and Making Available of Out-of- Commerce Works. [cit. 2015-02-18] Dostupné z URL: <http://ec.europa.eu/internal_market/copyright/docs/copyrightinfo/20110920mou_en.pdf>.
- Návrh legislativního řešení projektu „NAKI - Správa elektronických publikací v síti knihoven ČR“. Verze 12. 5. 2013, doplněno na základě výsledku jednání 4. 2. 2014. Tento dokument je součástí projektu „NAKI - Správa elektronických publikací v síti knihoven ČR“ s identifikačním kódem DF12P01OVV006. [2014-03-27] [Předán Ministerstvu kultury v červnu 2014. Pracovní dokument]
- Proposal on limitations and exceptions for libraries and archives. Document presented by Brazil, Ecuador and Uruguay. WIPO, SCCR/23/5. [2011-11-22]
- Rozsudek Soudního dvora (čtvrtého senátu), 11. září 2014, ve věci C-117/13, jejímž předmětem je žádost o rozhodnutí o předběžné otázce na základě článku 267 SFEU, podaná rozhodnutím Bundesgerichtshof (Německo) ze dne 20. září 2012, došlým Soudnímu dvoru dne 14. března 2013, v řízení Technische Universität Darmstadt proti Eugen Ulmer KG.
- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/29/ES ze dne 22. května 2001, o harmonizaci určitých aspektů autorského práva a práv s ním souvisejících v informační společnosti.
- Stanovisko generální advokátky Eleanor Sharpston přednesené dne 24. ledna 2013. Spojené věci C-457/11, C-458/11, C-459/11 a C-460/11, Verwertungsgesellschaft Wort (VG Wort) v. KYOCERA Document Solutions Deutschland GmbH a další Canon Deutschland GmbH, Fujitsu Technology Solutions GmbH, Hewlett-Packard GmbH v. Verwertungsgesellschaft Wort (VG Wort) [žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce podané Bundesgerichtshof (Německo)].
- Státní informační politika – cesta k informační společnosti. [Dokument přijatý vládou usnesením č. 525 ze dne 31. 5. 1999.] Dostupné z URL: <<http://www.vlada.cz/cz/clenove-vlady/historie-minulych-vlad/statni-informacni-politika---cesta-k-informacni-spolecnosti---dokument-2089/> [cit. 2015-02-27]
- Wallis, Ladislav Michael. Vývoj institutu právo povinného výtisku (1 – 10). Knihovna plus [online]. 2005, č. 1 – 2007, č.1 – 2.[cit. 2015-02-18]. Dostupné z WWW: <<http://knihovna.nkp.cz/knihovnaplus51/wallis.htm>> <<http://knihovna.nkp.cz/knihovnaplus61/wallis.htm>> <<http://knihovna.nkp.cz/knihovnaplus62/wallis3.htm>> <<http://knihovna.nkp.cz/knihovnaplus62/wallis4.htm>> <<http://knihovna.nkp.cz/knihovnaplus62/wallis5.htm>> <<http://knihovna.nkp.cz/knihovnaplus62/wallis6.htm>> <<http://knihovna.nkp.cz/knihovnaplus71/wallis7.htm>> <<http://knihovna.nkp.cz/knihovnaplus71/wallis8.htm>> <<http://knihovna.nkp.cz/knihovnaplus71/wallis9.htm>> <<http://knihovna.nkp.cz/knihovnaplus71/wallis10.htm>>. ISSN 1801-5948
- Zákon č. 430/1919 Sb., o veřejných knihovnách obecních.
- Zákon č. 37/1995 Sb., o neperiodických publikacích, v platném znění.
- Zákon č. 46/2000 Sb., o právech a povinnostech při vydávání periodického tisku a o změně některých dalších zákonů (tiskový zákon), v platném znění.
- Zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon), v platném znění.
- Zákon č. 257/2001 Sb., o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb (knihovní zákon), v platném znění.

Zdeněk Matušík

(Národní knihovna České republiky)